

Saatteeksi

Etiikasta arkeen, urheiluseuran lipusta tuomarin pilliin, voimistelijoiden juhlaseminaarista ”Hiihtoöiteen” tarinoihin kaartuu tämänkertaisen Suomen Urheiluhistoriallisen Seuran vuosikirjan aihepiiri. Eikä vain kaarru, vaan jopa jännittyy, katkeakaan, vaikkei sitä kannen hiihtokilpailukuvasta heti paljain silmin näekään.

Nykyajalle on kuitenkin tyyppillistä, että myös kuvien taakse on alettu kurkistella ja etsiä arjen todellisuutta juhlapuheiden, tunnusten ja ohjelmien alta. Arvovaltaisia instituutioita, aikakausia ja kansallisia kulttuureja läpivalaistaan, mustia kassoja ja ruumiita lasketaan, on kyse sitten Kekkonen, Kohlin ja Mitterandin kaudesta tai kommunismista. Tätä on jatkunut jo jonkin aikaa. ”Neuvostoliitto jätti luokattoman sotilaallisen perinnön Eurooppaan”, otsikoi Helsingin Sanomat 6.2.1997. Belgialaisen ”yhteiskunnan syvää alennus- ja hätätilaa välittävät uutiset ovat (...) olleet jokapäiväisiä aina viime kesästä lähtien”, lehti kirjoitti 12.2. samana vuonna, ja jatkoi: ”Viroa vaivaa poliittinen rötötely”. Suomen kahdesta iltapäivälehdessä keltaisempi ”erotti” sinnikkäällä kirjoittelullaan kauppa- ja teollisuusministerin vastoin tyrmistyneen presidentin nimenomaista, ilmaistua tahtoa. Valtakunnanoikeus oli kutsuttava koolle.

Tätä kirjoitettaessa raastuvassa istuu penkkiriveittäin kansallispelin eliittinä vastaamassa syytöksiin Veikkauksen erehdyttämisestä. Urheilun sanotaan heijastavan ympäröivää yhteiskunnallista kehitystä. Samana päivänä, jolloin pesäpallon sopupelit nostettiin otsikoihin, taloussivuilla uutisoitiin epäily WSOY:n johdon sisäpiirikaupoista.

Elämme moraalin murrosaikaa. Suuret ja mahtavat kaatuvat kolisten ja ihmiset kysyvät, mitä erinomaista niissä joskus nähtiin. Eettistä uskottavuutta ei edellytetä vain poliitikoilta vaan myös pörssi-yhtiöiltä ja maailmankaupalta. Tarkentuvan moraalisen vastuun kriteerejä ulotetaan samalla myös syvälle ihmisten välisyyteen. Sitä varten meidän on opeteltava uudenlaisten live-roolipelien aakkosia: tarkkailemaan itseämme myös muiden silmin ja siitä näkökulmasta, josta meistä mahdollisesti puhutaan jopa vuosikymmenien kuluttua, kun me emme ole enää tätä kritiikkiä kuulemassa ja siihen vastaamassa.

Uutta henkilökohtaista etiikkaa vaaditaan kuitenkin tilanteessa, jossa sen sosiaaliset edellytykset ovat käymässä hauraksi. Pirstaloituvat, keskenään kilpailevat yhteisöt – tai kuten nykyisin sanotaan, yksiköt – eivät tue moraalista yksilöä yhtään sen paremmin kuin perinnäistapaan, ohjelmiin ja julkilausumiin perustunut kollektiivimoraali aikaisemmin. Mikä siis takaa, että tiukan paikan tullen olisimme yhtään herkempiä tai halukkaampia huomaamaan ja korjaamaan niitä huonoja perinteitä, noidankehiä ja sokeita pisteitä, jotka varmaan tälläkin hetkellä syyttä suotta rapauttavat ja tuhoavat pelikulttuureja urheilun, journalismin ja tutkimuksen kentillä siinä kuin muuallakin.

– Uudestaan en samaan ryhtyisi, arvelee brittiläisen lehmänlihan vientitodistusten väärentämisestä kieltäytynyt suomalainen eläinlääkäri Malla Hovi (Keskisuomalainen 16.12.2000). Hän nosti aikanaan hullun lehmän taudin julkisuuteen Englannissa.

– En saanut kieltäytymisestä itselleni mitään iloa tai kiitosta. Kukaan ei ole Englannissa joutunut vastuuseen taudista, minä vain menetin työpaikkani. Naiiviuttani olin liian rohkea, hän jatkaa.

Raja sankarista oman pesän likaajaksi ei ole vain veteen piirretty vaan myös raitio, joka uhkaa nielaista reunalle joutuneen syöveriinsä. ”Luovuttaminen ei ole kuitenkaan mikään vaihtoehto”, kirjoittaa Mikael Lindfelt vuosikirjan artikkelissaan, eikä hän tarkoittaisi sillä Malla Hovia vaan hänen taannoisia kollegoitaan ja työtovereitaan. Etiikka myös urheilussa, tarttuminen dopingin ja tulevan mahdollisen geenimanipulaation häränsarviin, on sekin mahdollista vain henkilökohtaisen vastuun ja oman suhtautumistavan pohjalta, Lindfelt tiivistää. Muuten säännöillä ja yhä tarkemmilla kiellettyjen aineiden listoilla ongelmaa vain siirretään. Eikä vain siirretä vaan jopa tuotetaan, kuten hän kärjistää.

Lindfeltin artikkeli on kommentti maamme vanhimman voimisteluseuran, Helsingfors Gymnastikklubbin juhlaseminaariin urheilun etiikasta. Seminaari pidettiin 6.5.2000 Hanasaarella, ja siihen osallistui runsaat 200 kuulijaa. Alustajiksi oli pyydetty akateemikko Erik Allardt, emeritus arkkipiispa John Vikström sekä professori Arne Ljungqvist Ruotsista. Heidän esitelmänsä on käännetty suomeksi vuosikirjan ensimmäiseen osastoon.

Muut osastot on totuttuun tapaan koottu etupäässä toimitukselle lähetetyistä artikkeleista. Tavoitteena on edelleenkin pitää

vuosikirja avoimena, tiettyjen johtoihteiden ympärille toimitettuna julkaisupaikkana urheiluhistorian tutkijoille, ammattikirjoittajille ja harrastajille, joita kaikkia on vuosien mittaan kirjoittajiksi löytynyt. Julkaisemme myös eritasoisten opinnäytteiden osaraportteja ja lopputuotoksia artikkeleina, joille pyrimme löytämään asiantuntija-arvioinnin Suomen Urheiluhistoriallisen Seuran piiristä. Erityisen mieluusti otamme vastaan kirja-arvosteluja, seminaariraportteja sekä ajankohtaisia, poleemisia puheenvuoroja urheilun historiasta ja sen tutkimisen ongelmista.

Esa Sironen